

ONTWERP BUITENRUIMTE LANDELIJK GEVANGENISMUSEUM

GEVOELIG ONTWERP VOOR EEN STRENGE EX-GEVANGENIS

LOCATIE: Veenhuizen

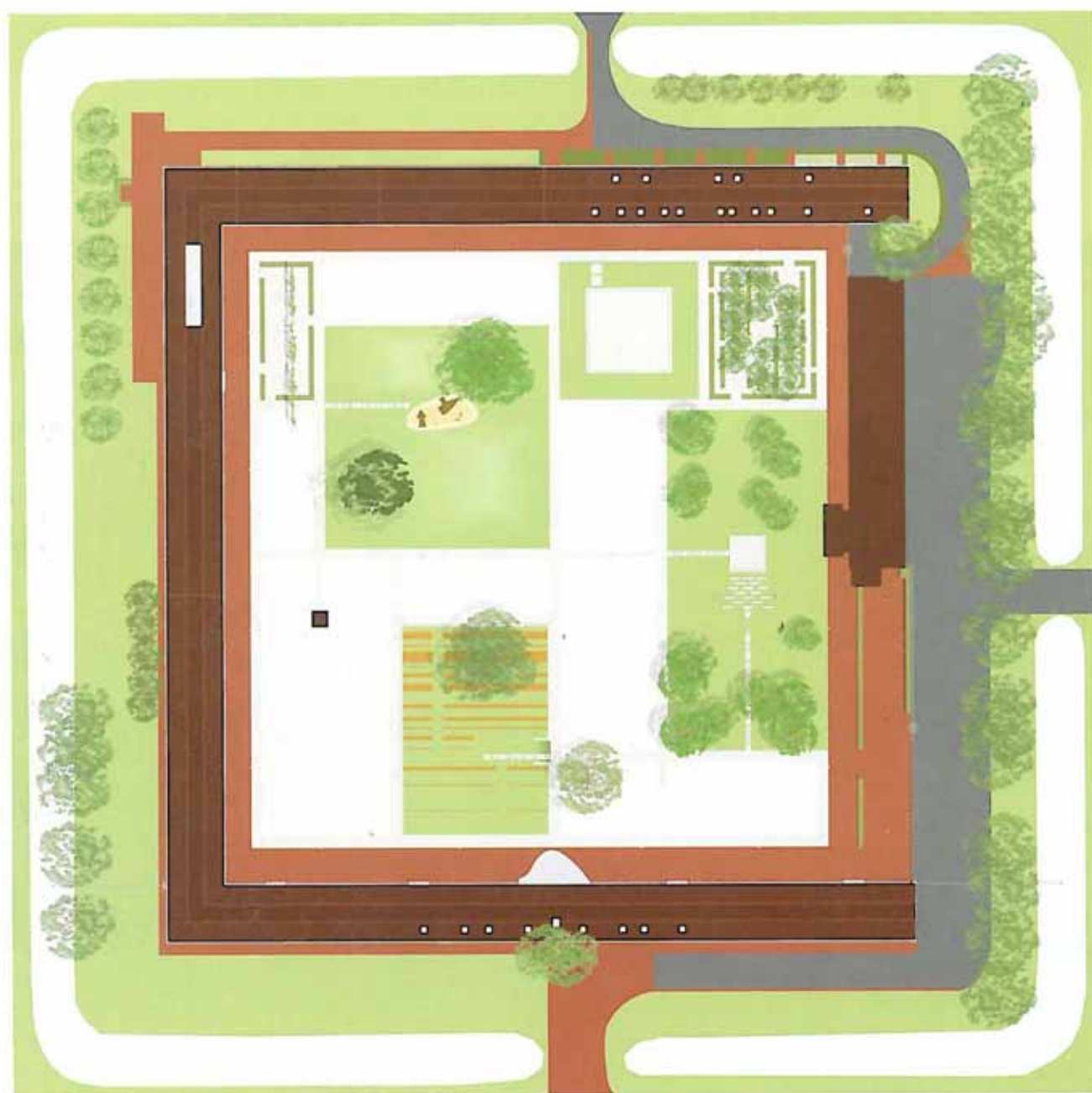
ONTWERPER: BURO LUBBERS landschapsarchitectuur en stedelijk ontwerp

OPDRACHTGEVER: Rijksgebouwendienst

OPPERVLAKTE: 3,54 ha

ONTWERP: 2003 – 2004

REALISATIE: 2005

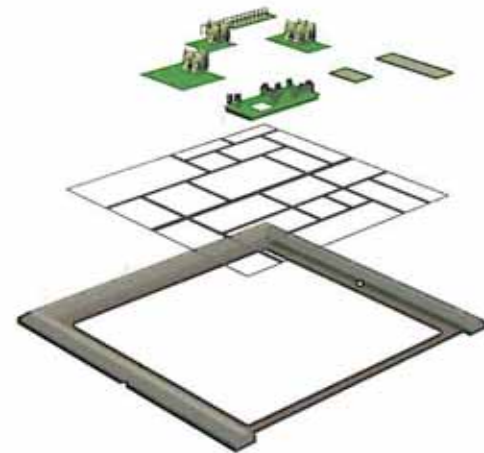
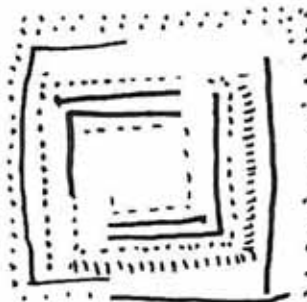
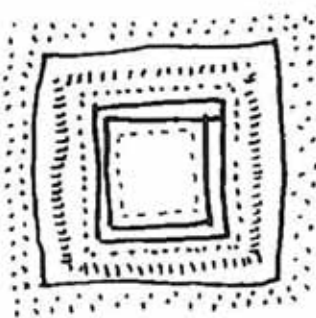

| Het ontwerp.

De verhuizing naar een nieuw onderkomen gaf het Landelijk Gevangenis­museum in Veenhuizen de mogelijkheid om het aanbod uit te breiden met een theater, expositieruimtes en logiesmogelijkheden. Het nieuwe pand, een carré­vormig gebouw waarvan de zijden een ruime binnentuin omsluiten, is het zogenoemde Tweede Gesticht in het voormalige Drentse detentiedorp. In dit dorp werden gedetineerden in de negentiende eeuw te werk gesteld. Veenhuizen was met scholen, fabrieken, een hospitaal en een kerk geheel zelfvoorzienend. De rigide ordening van straten, blok­vormige kavels, beplanting en kanalen en moraliserende teksten als 'Orde' en 'Tucht' op de gevels, moesten bijdragen aan de heropvoeding van de gevangenen tot rechtschapen burgers.

BURO LUBBERS landschapsarchitectuur en stedelijk ontwerp kreeg van de Rijksgebouwendienst de opdracht de binnentuin en de directe omgeving van het nieuwe museum te ontwerpen. Het pand zelf werd door de Rijksgebouwendienst gerenoveerd. De orthogonale structuur van Veenhuizen komt terug in het ontwerp voor de binnentuin. Een centrale as start bij de hoofdentree van het museum en snijdt dwars door de binnentuin, op de lijn van een oud spoor. Aan weerszijden van de as liggen halfverharde vlakken. Deze velden worden omgeven door kaarsrechte banen van betonnen platen. Vanuit de as zijn de velden via paden van Schellevistegels te bereiken. Met deze vlakindeling scheppen de ontwerpers een variëteit aan sferen in de rigide structuur.

De velden in de binnentuin bieden ruimte aan tentoonstellingen. Op de voormalige luchtplaats zijn verschillende hekwerken en afrasteringen te zien. Aan de zuidzijde is een veld met krokussen aangelegd. Het strakke lijnenpatroon waarin de bloembollen geplant zijn weerspiegelt de strenge inrichting van het binnenplein, maar het veld zorgt ook voor kleur in het voorjaar. Het bloemenveld ligt veertig centimeter hoger dan de rest van de binnentuin. De rand fungeert als zitелеment. Drie oude boomgroepen zijn gehandhaafd, een in het bloemenveld, en twee in het speelveld. In verband met het aanhouden van de oorspronkelijke stamvoetheugte van deze boomgroepen, zijn in het speelveld twee grastaluds aangebracht. Hierdoor zijn de speeltoestellen wel te

| Het concept van BURO LUBBERS: versterken en verschuiven en onderbreken van de gelaagde ringstructuur.

| De gelaagde opbouw: museumtuin in carré­vorm, orthogonaal grid van paden en functies.

Krokussen staan in strakke lijnen.
De verschillende velden zijn via paden van Schellevistegels te bereiken.

zien zijn vanaf het caféterras, maar niet vanuit de rest van het museum. Het theaterveld heeft een vierkant podium met een vaste opstelling van banken. Voor beschutting zijn rond het podium in grootte gevarieerde hemelbomen geplant. De vlakken – bestemd voor wisselende exposities – zijn zijn gevuld met steenslag en liggen tien centimeter lager dan het padenstelsel. Ook de buitenkant van het museum hebben de ontwerpers tegen het licht gebouwd. Het gebouw wordt omgeven door achtereenvolgens

een bomenlaan, een gracht, een straat en weer een bomenlaan. Deze ringenstructuur wordt versterkt door bomen van mindere kwaliteit te kappen en nieuwe bomenrijen te planten. Direct tegen de buitenzijde van het museum is een plint van gebakken klinkers gelegd. Van de straat naar de entree loopt een rode looper van gebruikte klinkers. In de zichtlijn hiervan is in de binnentuin een meerstammige plataan geplant. De selectiecommissie van het jaarboek is enthousiast over de wijze waarop BURO LUB-

BERS het roerige verleden van de plek terug laat keren in het nieuwe gebruik. Het getuigt van een gevoelige ontwerphouding, die de betekenis van Veenhuizen op waarde schat.

| Drie oude boomgroepen zijn in het plan opgenomen.
| Theaterveld.

| Schets van het caféterras.
| Speelveld.